મુંબાઈની શેઠાણી.

Reg. No. 1

કીમત રૂ. ૦-૧-૬

સુધરેલી શેઠાણી:--

છે.ને કહે છટકેલી, પીટયા મને છાને કહે છટકેલી,
હું તો ફેશનમાં ઘેલી બનેલી—
પીટયા મને છાને કહે છટકેલી.

પીઅર તજીને ડીઅરની સાથે; આર્ડનમાં જાઉં હું વહેલી,
પોલસનની ટી અને દિલ્હીનાં બીસકુટ—
તાજાં તાજાં ખાઉં પહેલી;—પીટયા.

સાટીનની સાડીઓ કસબી ભરેલી કોર
સ્વપ્ને ન કોઇએ દીઠેલી,
પોલકાંને ચે. મહારે
ન્ડાએ પ્રેઝંટ કીધેલી;—પીટયા.

નવસેરા હાર સાચા મોતીના સુંદર
બંગડીઓ માણેકે મઢેલી,
બેસી મોટરમાં જાઉં હું ચોપાટી
વીદ્યા હું પાકી ભણેલી;—પીટયા.

તૈયાર છે—(૧) ચહાદેવીની આરતી કીં. ૧ આનો. (૨) રાષ્ટ્રીય ગરબા સંગ્રહ. કીં. બે આના.

વેચનાર-બુકસેલર જદુલાલ નારણદાસ.

મુ. નડીઆદ.

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराअिट विभाग]

अनुक्रमांक [illegible]

वर्गांक

पुस्तकनुं नाम मुंबईनी [illegible]

विषय [illegible]

મુંબાઈની શેઠાંણી

યાને

સુધરેલી સુંદરી.

ઉ[redacted] કરનાર

મુકેસે[redacted]લાલ નારણદાસ.

ઠે. સ્વામીનારાયણના મંદીર પાસે,

મુ. નડીઆદ.

શ્રી લક્ષ્મીવીજય પ્રી. પ્રેસ (બ્રાન્ચ)માં દેસાઇ

રામચંદ છગનલાલે છાપી ઠે. રતનપોળ

નગરશેઠની માર્કીટ—અમદાવાદ.

આવૃત્તી ૧. પ્રત ૪૦૦૦ સન ૧૯૨૮

કીંમત રૂ. ૦-૧-૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ સંગ્રહ

પરણેલાનો પસ્તાવો.

(રાગ)-(ઝેર ગયાંને વેર ગયાં વળી કાળા કેર ગયા કરનાર)

શેઠઃ—

હતો કુંવારો આજ લગી હું પરણ્યાનું દીલ થાતું તું
પરણેલાને નજરે જોતાં હૈડું તો હરખાતું તું.— ૧
ઘર દુકાનો વેચી દઈને રૂપીઆ સૌ ભેળા કીધા
લાડીજીને હોંશે મળવા થોડા કંઈ કરજે લીધા.— ૨
ઐરી પરણ્યા શુભ લગ્નથી કોડ કર્યા સરવે પુરા
સુખ સઘળું હોળીમાં હોમ્યું ઇજ્જતના કીધા ચુરા.—૩
પ્રથમ આણે શાણી રાણી લાજ મહિં લચકાતાંતાં
સાથે ફરવાનું હું કહેતો ઈજ્જતમાં અચકાતાંતાં.— ૪
વચનો વદતાં ધીરે ધીરે બોલી લાગે બહુ સારી
મેં જાણ્યું જે કામ થયું છે સદ્‌ગુણી પામ્યો નારી.—૫
પછી પધાર્યાં બીજે આણે ઠ્ઠાટ સહુ બદલાયો છે
બકરી જેને હું ગણુતોતો તે વાઘ થઈને આવ્યાં છે—૬
બે ત્રણ દીવસ થયા એટલે મકાનમાં ખામી કાઢી
આ ઘરમાં હું નહીં રહેવાની કહીને રીસાયાં લાડી—૭
હુકમને મેં માનજ આપ્યું ઘર બીજું ભાડે લીધું
દાગીના માટે વહાલીએ આમંત્રણ બીજું દીધું.— ૮
નોટીસ મળતાં હું ગભરાયો તો પણ હિંમત મેં રાખી
શું શું જોઇએ શાણી શ્યામા મૂખેથી દયોને ભાખી.—૯

ઝાંઝર જોડી મારે જોઇએ એરીંગની જોડી લાવો
લોકેટ ગીનીના સોનાનું લઇ વા'લા વેલા આવો.—૧૦
બંગડીઓની જોડી લાવો સાચા મોતીની સ્વામી
સાડી કસબી લાવો જેવી પહેરે છે મારી મામી.—૧૧
તુર્ત તડાકો મેં તો કીધો પાઇ નથી પાસે મારી
સઘળું વેચ્યું દેવું કીધું ત્યારે પરણ્યો છું નારી.—૧૨
સુણતા વા'લી વીલાં પડીયાં તરત તાડુકો કીધો
પરણી તમને તેમાં કહોને મેં શું કાંઈ ગુન્હો કીધો.—૧૩
મેં માગ્યું તે મારે જોઇએ તેમાં કંઇએ નહિ ચાલે
થઇ ભીખારી કેરો નારી તેતો આ દુડે સાલે.— ૧૪
ઘાટી વીણ ઘડીએ નહિ ચાલે મનમાં લેજો વિચારી
રસોઇ હાથે રાંધું છું તે માટે સમજો છું સારી.—૧૫
સૃષ્ટી આખી સુધરી તોયે આપ રહ્યા હમ્બગ જેવા
હાજી થઈ માટે સીખાવો આદુ ને મરચાં લેવા.— ૧૬
ઘાટી માફક ગણવા લાગી ઓર્ડરથી અકળાવે છે
નવા નવા બુટ્ટા ઉઠાવી આંતરડી કકળાવે છે.— ૧૭
તુર્ત રોકડો જવાબ દે છે કદી જરા હું ગુસ્સે થાઉં
વેરી સોરી ઓ માય હસબંડ આઈ અમ ગોઇંગ ડિયરના ઉ-૧૮
ગયો જમાનો જુનો ચાલી ફેશનમાં વહાલા મહાલો
દાગીનો જુનો વેચી દઈ નાટક જોવાને ચાલો.— ૧૯
ટેલીફોનથી ટીકીટ કરાવો, ફર્સ્ટ કલાસ રીઝવર્ડ વ્હાલા
અપ-ટુ-ડેટ બનીને ચાલો, વીચાર શા કરવા કાલા.—૨૦

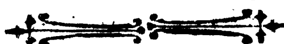
શોક-(કરૂણાજનક કથની)

(રાગ)-(ગઝલ)

સુધારાની મજા ન્યારી, જમાનો જાય છે સારો
જુઓને આ દશા યારો, અમારી આમ બાબત છે.
જુઓ મુંબઇ તણી નારી, બતાવે ડોળ તે ભારી
ફરે થઈ રાયની રાણી, અમારી આમ બાબત છે.
દયાળુ મા અને બાપે, લગન તો માહરાં કીધાં
હિસાબો તેહના આપું, અમારી આમ બાબત છે.
હતી મમ દેશની અંદર, મહારી પ્રેમદા પ્યારી
અમે મમ પાસ બોલાવી, અમારી આમ બાબત છે.
કરૂં કોઇ જાતનો ઓર્ડર, નથી તે ધ્યાનમાં લેતી
ફરે તે થઇને મદમાતી, અમારી આમ બાબત છે.
બધાંએ ઘર તણાં કામો, અમો મમ હસ્તથી કરતા
દુઃખી છે જીંદગી મારી, અમારી આમ બાબત છે.
ભરૂં મમ હસ્તથી પાણી, પછીથી ઊઠતી રાણી
ચલાવે હુકમો શાણી, અમારી આમ બાબત છે.
કરી દાતણ પછી ઘરમાં, પદમણી પાટલે બેસે
પછીથી ચાહ તે માગે, અમારી આમ બાબત છે.
ઘરે વાસણ બધાં માંજું, રસોઈ હાથથી રાંધું
કરે ભોજન પછી પત્ની, અમારી આમ બાબત છે.

કરી પત્ની તણી સેવા, હશે તો નોકરી જાવું
પુરા પરતંત્ર ત્યાં થાવું, અમારી આમ બાબત છે.
બધા આ કષ્ટને લીધે, દુઃખી અમ જીંદગી થાતી
ભલે મરવું અરે એથી, અમારી આમ બાબત છે.
મઝા મુંબઇ તણી જોતાં, મૂરખ ફેશન મહીં ફસતા
પછી પસ્તાઇને રહતા, અમારી આમ બાબત છે.
પગાર પચીસ તો આવે, પ્રીયા પાંત્રીસ ખરચાવે
દયા દીલમાં નહિ લાવે, અમારી આમ બાબત છે.
બતાવે દમ ઘણો નારી, ચલાવે હુકમો ભારી
ફરે નીત બાગમાં રાણી, અમારી આમ બાબત છે.
ઘરેણાં અવનવાં માગે, વખતપર હાડકાં ભાગે
કહે શું કામ પરણ્યાતા, અમારી આમ બાબત છે.
દરદ નીત્યે નવું થાયે, રહું હું ઘેર જ્યાં સુધી
કરે ઠણુકા ખરા ખોટા, અમારી આમ બાબત છે.
પથારીમાં પડી રહેતી, મીઠાઈ મોજથી ખાતી
દુઃખી મમ જીંદગી થાતી, અમારી આમ બાબત છે.
ભરૂં નીત્ય બીલ વૈદ્દોનાં, છતા સાજી નથી થાતી
ચલાવે ઢોંગ બહુ ખોટા, અમારી આમ બાબત છે.
ખરીદી હાથથી કરતી, લખાવી નામ પર મારા
કહો બીલ ક્યાં થકી ભરવું, અમારી આમ બાબત છે.
મંગાવે અવનવી ચીજો, અમારે લાવવી ક્યાંથી
નથી પેદાશ કંઇ જોતી, અમારી આમ બાબત છે.

પથારી પ્રેમથી કરવી, પ્રાથાની હાજરી ભરવી
નથી નવરાશ પણ પળની, અમારી આમ બાબત છે.
ગુમામી દેશની મુંડી, અહીં પરદેશમાં આવી
છતાં ખુશ ના થઇ નારી, અમરી આમ બાબત છે.
હતી અમ દેશની અંદર, બધાંએ કામ ત્યાં કરતી
નથી અહીં કોઈથી ડરતી, અમારી આમ બાબત છે.
વખત વીચારીને રંડા, કરે દર્શનનું બાનું
સીધાવે યારના ઘરમાં, અમારી આમ બાબત છે.
યારોથી તે લઈ નાણું, લુંટાવે માલ યોવનનો
ભરે પાછાં ઘરે પગલાં, અમારી આમ બાબત છે.
હમેશાં આટલી મોડી, કહે તું ક્યાંથી આવે છે
ગયા છે બાર ને વાગી, અમારી આમ બાબત છે.
થયાં દર્શન બહુ મોડાં, ભર્યાંતાં કુલ હીંડાળે
જામીતી મેદની ભારી, અમારી આમ બાબત છે.
સખી એક મંદીરે આવી, મુને ગઇ સંગ બોલાવી
તજો કચકચ તમે ખાલી, અમારી આમ બાબત છે
મટી જંગલી બનો શહેરી, મવાલી ક્યાં સુધી રહેશે
પથારી કેમ નથી કીધી, અમારી આમ બાબત છે.
સુતાં જઇ સોંય શેઠાણી, જણાવી રીસ ઉપરથી
પતિને રોફમાં હાંબી, અમારી આમ બાબત છે

શેઠ-શેઠાણીનો સંવાદ.

(રાગ-ગઝલ.)

શેઠાણી-અરે સ્વામી તમે મારા, ઘડાવો બંગડી પ્યારા,
વળી હીરા તણી ચુની, કહો તમ લાવશો ક્યારે.
શેઠ-અરે પ્યારી હવે મારી, સુણાવું વાત હું સારી,
નથી પૈસા કને મારી, કહે શું હું કરૂં પ્યારી.
શેઠાણી-ભગત કે દીનને આપો, છતાં અહીં આમ શું ભાખો;
ગમે તે આજથી કરીને, મને તો સર્વ આણી દો.
શેઠ-ભગત કે દીનને હું તો, જમાડું અન્ન ને પાણી,
પણ નહિ પાસ છે મારી, રૂપીઆ નોટ કંઇ નારી.
શેઠાણી-રૂપીઆ સાઠ લાવો છો, વળી બીજું કમાવો છો,
છતાં માથું હલાવો છો, કહો શું રીત એ સારી.
શેઠ-ખરચ મુંબઇ તણું ભારી, વળી જો થઇએ આજારી,
કહે શું હું કરૂં પ્યારી, નથી કંઈ પાસ દ્રવ્ય મારી.
શેઠાણી-નહિ લાવો તમે વ્હાલા, જરૂર હું જઇશ પીયર મારા,
પછીથી ચાય તે કરજો, વળી તેથીજ મારે શું.
શેઠ-અરે રંડા કહું તુજને, બતાવે બીક શું મુજને,
ભલે જાને પીયર તારા, થશે કંઈ હાલ મમ સારા.
શેઠાણી-પીયર શું કામ હું જાઉં, ઝડપથી ઝેર હું ખાઉં,
પછી વૈકુંઠમાં જાઉં, તહાં જઈ નામ દીપાવું.

શેઠ–ન પૈસો ઝેરનો ખરચો, તમે જઇ કૂપમાં મરજો,
સુખે જઈ નર્કમાં ઠરજો, નહિ ફીકર તમે કરજો.
શેઠાણી–નહિ કંઇ નર્કમાં જાઉં, ઝડપથી ભૂત હું થાઉં,
ચુસી તમ માતને ખાઉં, ન સમજો જંપવા દેઉં.
શેઠ–વદોછો શું ! અરે સાચું, ભૂવાને હું જઇ યાચું,
ભરૂં મરચાંથી તુજ કાચુ, ન ખંઉં તુજ વીણુ હું કાચું.
લેખક–સૂણીને એવું શેઠાણી, હ્રદયમાં ખુબ અકળાણી,
પતિને હાથમાં લેવા, કરે છે ઢોંગ એ કેવા.
શીશો ઘાસતેલનો લાવી, અમુલ્ય સાડી ભીંજાવી,
પછીથી કાંડી સળગાવી,–
શેઠાણી— કહે હું ઝટ બળી જાઉં.
ન જીવું હું મરી જાઉં, આ હત્યા આળ આપીને,
ચડાવે ફાંસીએ સરકાર, ન દેશો દોષ કંઇ મુજને.
લેખક–ઠગાયો આ ચરીત્રોથી, પતિ ન મર્મ કંઈ સમજ્યો,
શેઠ–કહે હાર્યો હવે વ્હાલી, મુને તું માફ કર શાણી
નિસાસો શું અરે નાંખે, મુકું ઘરબાર ગીરો જઈ,
સોમાજી શેઠ ધીરે છે, રૂપેયે એક આનો લઇ.
કરૂં ઈચ્છા પુરી તારી, વસાવું બંગડી સારી,
હીરાનો હાર જે સુંદર, સવારે લાવું હું સત્વર.
લેખક–લખાણુ આનું રહ્યું બાકી, લખું શું ભાગ બીજામાં,
આંખો ઝટ મુજ ખુલી ગઇ, સ્વપ્નની વાત પુરી થઇ.

સુધરેલાનો સંતાપ.*

(રાગ-ગઝલ.)

સુણો સાથી સુધારાના ! અરે ! સૌ આંહિ આવોને;
તમારા ભાષણે ભુલ્યો, હવે રસ્તો બતાવોને ! સુણો.
તમારા રાહ પર ચાલી, સુધારો ઘર વિષે ઘાલી;
પીધી મ્હેં ઝેરની પ્યાલી, તમે તેથી બચાવોને ! સુણો.
પ્રિયાનાં પોલકાં લાવી, નવીન પોશાક પહેરાવી;
ગરીબી ઘર વિષે આવી, હવે તેને હઠાવોને ! સુણો.
પ્રિયા ઘર કાજને છોડી, ચઢાવી બૂટની જોડી;
હવા ખાવા જતી દોડી, કહે "નોકર વસાવોને". સુણો.
"નથી હું કાંઈ ભઠીયારી, નથી કૈં કામ કરનારો;
હવે હકદાર હું નારી, નિયમસરનું બજાવોને ! સુણો.
સુધારો આપણે માથે, નહિ ખાવા કરૂં હાથે;
પિયુજી રાંધવા માટે, રસોયો એક લાવોને ! સુણો.
સુશોભિત ડ્રેસ લાવોને, સરસ ચશ્માં અપાવોને;
હુકમ મારો બજાવોને, મડમ મુજને બનાવોને ! સુણો.
જવું ફરવા પગે ચાલી, સુધારાની નહિ વ્હાલી;
દિયો એ આપદા ટાળી, સરસ સાઇકલ અપાવોને ! સુણો.
બનું હું રાયની રાણી, જવું નાટક વિષે જાની;
ટિકિટ લાવો તમાસાની, સુધારાને વધાવોને ! સુણો.

ઘણું છે કામ તમ માથે, તમે ના આવશો સાથે;
  કુલાજી ફ્રેન્ડને માટે, ટીકીટ બીજી મગાવોને ! સુણો.
અહેબા શું બનો એમાં, કુલાજી સાથ છે તેમાં;
  સુધારો છે રહ્યો જેમાં, જરા વિશ્વાસ લાવોને ! સુણો.
સુધારાના થયા સાથી, પછી ખટપટ કરો આ શી ?
  કરે અજ્ઞાનીઓ હાંસી, કુધારાને હરાવોને ! સુણો.
સુધારો આ જુઓ યારો ! તમોને જે અતિ પ્યારો !
  હવે લાગે મને ખારો ! ભલે ભપકો બતાવોને ! સુણો.
ખરચ પોષાય ક્યમ આવું ? મુસારો સાઠનો લાવું;
  પ્રિયાને કેમ સમજાવું ? જરા યુક્તિ જણાવોને ! સુણો.
રસોયો ક્યાં થકી રાખું, હૃદયનું દુઃખ ક્યાં દાખું ?
  નિસાસા હાય ! હું નાખું, દયા દિલમાં ધરાવોને ! સુણો.
છકેલી કંઇ થઇ નારી, જરાએ લાજ ના ધારી;
  પતિ તો શાક તરકારી ! પતિવ્રત તો પળાવોને ! સુણો.
લજાવ્યા તાતને ! કેંએ, બનાવ્યા ભ્રાતને કેંએ;
  ડુબાવ્યું કુળ હા ! કેંએ, ભલે દિલને મનાવોને ! સુણો.
સુધારો એ તમારો તો, ભલે તમને મુબારક હો !
  અરે પસ્તાઉં છું પૂરો, પ્રભુ તેથી બચાવોને ! સુણો.

* * * *

સુણી શંકર કહે શાણાં, લવાઠા આ સુધારાના,
સુણી ના કોપશો પ્યારા, અરજ દિલમાં ઠસાવોને ! સુણો.
લેખક–"મણિકાન્ત"–(તે) શંકરલાલ મગનલાલ પંડ્યા)

કળિયુગના બ્રાહ્મણો ! કે જુલમી જમાનો !

(રાગ-ગઝલ.)

કુડો કળિકાળ શો આવ્યો ? જમાનો ભાઇ બદલાયો,
અધર્મે ધર્મ ચંપાયો ! કળિતો સત્ય પર ફાવ્યો.— ૧
ગયું બ્રાહ્મણ પણું ચાલી, ગઇ બ્રહ્મ તેજની લાલી,
ગયા ભૂદેવ પીનારા, પ્રાણસમ સોમરસ પ્યાલી.— ૨
હવે તો સ્નાન સંધ્યામાં, ઉડે છે બહાર બૉટલનો,
ગણિકા ગાનનો ચસકો, પડ્યો છે હાય ! રોટલનો.— ૩
ગરજ આશકીની શી છે ? રમે રૂપચંદમાં[1] મનડું !
દેવ મન્દિર હુંબગ[2] છે, ત્રિયા માટે તપે તનડું.— ૪
સમાધિ ધ્યાન આચરણો, જગત્‌ને ધૂતવા ધાર્યાં,
વળી પ્રાણાયમે ધ્યાનો, મધુર મિષ્ટાન્નનાં પ્યારાં.— ૫
ચમકતું તેજ બ્રાહ્મણનું, દિસે છે બાબરાં[3] માંહે !
વૈશ્વદેવજ સદા ચાતું, જમે છે લૉજમાં જ્યાંહે.— ૬
અને આહુતિમાંતો, પાઉં બીસ્કીટ ચ્હા ઇરાનીનો,
ધુમ્રપાને[4] થતા યજ્ઞો, ખરો ભપકો જુવાનીનો.— ૭
લટકતી ટાઇ ઉપવીતમાં, ગળે રૂદ્રાક્ષમાં કૉલર,
લગાવી પેન્ટને પટ્ટો, કર્યું અળખામણું પોતર.— ૮

(૧) લક્ષ્મી (૨) ગપાષ્ટક (૩) ફૅન્સી વાળ (૪) સીગારેટના ધુમાડા.

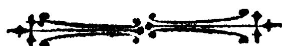
પગેથી પાવડી જાતાં, બુટ બો-સ્ટૉકનાં આવ્યાં,
બિચારી ગૌમુખી હારી, રૂપાળાં બેગબાઇ ફાવ્યાં.- ૯
શ્રવણમાં ડેઇલી પેપરને, મનનમાં તાર રૂટરના,
સમાધિ વારૂણી પીને, અહો સુવાય ગટરમાં- ૧૦
શુદ્ધ સ્વાધ્યાયમાં શોધ્યું, સીનેમાં રંગ બિરંગી,
અને પારાયણે નાટક, બિર જે સાથમાં ભંગી.- ૧૧
સગવડને શોખને ખાતર, કીધું ઘર સાફ વાઝીને,
વહાવ્યા સૂટ ! અંગરખાં, અને બંડીને બાળીને.- ૧૨
શ્વસુર ગ્રહવાસમાં તિર્થો, અરે ! સ્હા પ્યાલી ગંગજળ,
પિતૃભક્તિમાં ગોળો ખોખવી, અરે ! એનો સપુતનું બળ.-૧૩
સમાગમ સંતનો થાતો, જઇ વારાંગના વાસે,
ગીતાનો પાઠ તો થાતો, સદા નોવેલમાં ભાસે- ૧૪
બનીને શિષ્ય ઇન્દ્રિના, ગુરૂતો પાદરી કીધો,
નમસ્કારે પરસ્પરમાં, અહો-હો, હાથ લઇ લીધા ૧૫
વળી સંટ્ટો સદુદ્યમમાં, આત્મ હિત સ્પૉર્ટિંગ કલબમાં,
જીવન સાફલ્ય પર-સેવા, કરી જીભડીની લપલપમાં.-૧૬
વરદ હસ્તે સદા દેતા, સફળ વરદાનને સ્હેજે,
વળી ક્રોધે ભરાતાં શ્રાપ દેતા બ્રહ્મના તેજે- ૧૭
અહો ! ભૂદેવ માંગે છે, આજ ભિક્ષા ઘરોઘરમાં,
ન તરણું તુટતું લાડુ, જમી મસ્તાન હરહરમાં- ૧૮
જગતના જે ગુરૂ આજે, દયા માગે ફકીરોથી,
ભુલી નિજ તેજ આત્માનું, દબાયે છે અમિરોથી.- ૧૯

ઋષિ મુનિ પુર્વજો જેના, કર્મ યોગી મહા જ્ઞાની,
નિરક્ષર બ્રહ્મ સંતોના, ગણાતા આજ બગ ધ્યાની.–૨૦
કર્મ કાંડે મચ્યા રહેતા, જીવન નિજ શુદ્ધ ગાળીને,
વૃત્તિઓ સંયમે રાખી, કામ ને ક્રોધ બાળીને.– ૨૧
ન જેને સ્વપ્નમાં નિજ સ્વાર્થનાં દર્શન કદિ થાતાં,
ન તપ જપ ત્યાગને સેવા, વિના સત્કાર્ય દેખાતાં.–૨૨
અરેરે ! આજના બ્રાહ્મણ, વિસારી ધર્મ નિજ બેઠા,
ચુકી સત્કર્મ ને ભક્તિ, કીચક કળિકાળમાં પેઠા.– ૨૩
તરી શકતા ન પોતે કેમ, તારે વિશ્વ વાસીને ?
અરેરે આજતો આખુ, જગત્ રહ્યું છેક ત્રાસીને – ૨૪
હશે કો વીરલા બ્રાહ્મણ, સદા બ્રહ્મત્વના પ્યાસી,
સનાતન શુદ્ધ પરમાર્થી, જતા જે પાપથી ત્રાસી.– ૨૫
પરંતુ જ્યાં નજર નાંખુ, જડે છે બ્રાહ્મણો કળિના,
નિરક્ષર તેજ હીનાને, પશુ બળથી બન્યા બળિઆ.– ૨૬
ચક્રવર્તિ મહા નૃપતિ, સદા સત્કાર કરતાતા,
ચરણ રજ બ્રાહ્મણોની, ભક્તિ ભાવે શિરે ધરતા તા –૨૭
વળી નીજ આસને પધરાવતા ફળ ફુલ અર્પીને,
બનીને દાસ રાણીઓ, ખડા રહે હાથ જોડીને.– ૨૮
મહા બળવાન રાજાઓ, દયિતા અર્પતા પ્રીતે,
અને જામાતૃ પદ અર્પી, કરંતા સેવ દ્રઢ ચિત્તે.– ૨૯
વળી ક્યાં બ્રહ્મ દયિતાઓ, મહા ગંભિર સિંહણશી,
અને ક્યાં આજની એ બામણીઓ હા ! ગોવાલણ શી ?–૩૦

અરે એ બ્રહ્મ સંતાનો, ગયા સંતાઈ કયા આજ !
ગયા ક્યાં જ્ઞાની પંડિતો, દિગંતે કીર્ત્તિ જસ ગાજે.-૩૧
બ્રહ્મને જાણુનારાઓ, ખરા બ્રાહ્મણ કહેવાયે !
તત્વ પીછાણુનારાઓ, ખરા દ્વિજરાજ કહેવાયે !- ૩૨
વળી સાત્વિક વૃત્તિના, શુદ્ધ પંડિત કહેવાયે !
શૂરવીર ધર્મ અભિમાની, પ્રખર ભૂદેવ ! કહેવાયે ! -૩૩
કળિના બ્રાહ્મણો ભિક્ષા, મદિરા માંસમાં ડુબ્યા,
વિષય, જર, વેર, ને ઝેરે, રહે માથા સુધી ખૂચ્યા.-૩૪
અમે બ્રાહ્મણ પ્રભુ પ્યારા, કહી ખૂંખારો કરનારા,
રહ્યા છે ભાટના જેવા, મુછોએ હાથ ધરનારા.- ૩૫
કહું હું ધન્ય કે ધિક્કાર, કળિના બ્રાહ્મણો તમને ?
અહિંસા વિસરી બેઠા, શીખ્યા તદબીર તાલીમને. ૩૬
કહો કેમ મેળવી શકશો ? તમે મુક્તિ પ્રભુ પદને,
જગત્ ઉદ્ધારશો શું આપ, વિસરી યમ નિયમ જપને.-૩૭
જુવો વિમાનને બદલે, તમારે માટ યમ આવ્યા,
સ્વર્ગ-મુક્તિ સટે તમને, ઘસરડી નર્કમાં જાવા.- ૩૮
થશે ઇન્સાફ દરબારે, તમારા ધર્મના રાજ્યે !
ન રૈરવ નર્ક વિણુ બીજી જગ્યા તમને ભલે છાજે.-૩૯
હજીયે સાંભળી શિક્ષા, ઋષિ મુનિ પુર્વજો કેરી,
મણિમય બ્રાહ્મણો કાળના, ધરો સત્કર્મ ના દેરી.- ૪૦

(લેખક-શ્રીયુત મણિલાલ મોહનલાલ-" પાદરાકર)
મુ. પાદરા, તા. વડોદરા.

ઘાતકી પીતા યાને લગન કે ચીતા.

(રાગ–ગઝલ.)

પ્રભુ પ્યારા દયાનિધી, પિતાજી પાય હું લાગું;
બચાવોને મને બાપુ, શરણુ હું આપનું માગું.– ૧
થયો શત્રુ પિતા મારો, અરે મમ રક્તનો પ્યાસી;
કહું આ કષ્ટ હું કોને, ઉગારો દીન આ દાસી– ૨
બજારે વેચવા બેઠો, ગરીબ આ ગાયને પાપી;
કરે મુજ માંસનો પૈસો, કલેજુ માહરૂં કાપી.– ૩
ઘુવડ ઘરડા તણી સાથે, વરાવાને મુને ધારે;
બનીને અંધ લક્ષ્મીમાં, પિતા નીજ પુત્રીને મારે.– ૪
ગરીબી ટાળવા માટે, પિતા નિજ પુત્રીને વેચે;
અરે નીજ સ્વાર્થને માટે, મડા સાથે મને દેશે– ૫
બિચારી માત મારીનું, કહ્યું જમદુત ના માને;
કકળતી તે બહુ ભારે, કથન કંઇ ના સુણે કાને.– ૬
નથી કંઈ આશ અવનીમાં, હવે બાકી રહી મનમાં;
નિહાળી સૃષ્ટિનાં સુખો, ઉઠે છે આગ આ તનમાં– ૭
અરે ઓ માત મારીરે, ખરે ઓ જન્મની દાતા;
બહુ આભાર તેં કીધા, ઉછેરીને મુને માતા.– ૮
નગુણી થઈ અરે હું તો, સજું છું સાથરે તારો;
જઉછું સ્વર્ગની વાટે, ગણીને દેહને ખારો.– ૯

સકળ સૃષ્ટી તણા સ્વામી, ક્ષમા મમ દોષની દેજે;
કૃપાળુ ઈશ બહુ નામી, શરણુ આ રંકને લેજે.- ૧૦
પછી તે રંક બાળાએ, ભરીને ઝેરની પ્યાલી;
ગણીને તેહને અમૃત, ઝપાટેથી કરી ખાલી.- ૧૧
થયો લક્ષ્મી તણા લોભે, પિતા પુત્રી તણો ઘાતી;
કહે માધવ ખરે એતો, ગણાયો જગતમાં પાપી.- ૧૨

મોંઘવારીની હોળી.

મોંઘવારીની મોટી હોળી, ભડભડ સળગે—હિંદુસ્તાન.
જવાળા ઉડે ગગન સમીપે, ધીકે ધરા બહુ—હિંદુસ્તાન.
ભસ્મ થાય છે તુજ તનુજો, તેમાં બળીને—હિંદુસ્તાન.
હાય અન્નને હાય વસ્ત્રની, પડે બૂમો બહુ—હિંદુસ્તાન.
મોંઘવારીની મોંકણ મંડઇ, ઘર ઘર આજે—હિંદુસ્તાન
ટાઢે મરતા ને થરથરતા કંઇક રખડતા—હિંદુસ્તાન.
વસ્ત્ર મળે નહિ અંગ ઢાંકવા બહુ જનોને—હિંદુસ્તાન.
શિયળ ઢાંકવા વસ્ત્ર વિના થઇ નારી રડે કે—હિંદુસ્તાન.
આપઘાત તે કરે બિચારી લાજની મારી—હિંદુસ્તાન.
મોંઘવારીની માઠા જાળમાં કંઇક ફસાઇને—હિંદુસ્તાન.
કમોતે બહુ બાળા મરતી છાની માની—હિંદુસ્તાન.
મલાઇ માખણ જાય વિદેશે, કુચા ખાય છે—હિંદુસ્તાન.
ટીપુ છાશનું મળે ન માગ્યુ આજ દશાએ—હિંદુસ્તાન.

—સમાપ્ત—

ખરીદ કરો. તૈયાર છે. ખરીદ કરો.

= સ્વદેશ હીત દર્શાવનારાં =

ઉત્તમ પુસ્તકો.

સ્વદેશ કાવ્ય.	રૂ. ૦-૧-૦
સ્વદેશ દર્પણ.	૦-૧-૦
સ્વદેશ ભક્તિ.	૦-૧-૦
સ્વદેશ ગીતા યાને સ્વરાજ સિદ્ધી. ...	૦-૧-૦
રાષ્ટ્રીય ચેતન અને પંજાબના અત્યાચારો	૦-૧-૦
ચહા દેવીની ચઢાઈ યાને જમાનાનો જુલમ.	૦-૧-૦
મુંબાઇની શેઠાણી યાને સુધરેલી સુંદરી	૦-૧-૬
કુલીનની કન્યા (ફોટોગ્રાફીક ચીત્રો સાથે) વાર્તા	૦-૪-૦

ઉપરનાં દરેક પુસ્તકો ઘણાંજ લોકપ્રિય થયેલાં હોવાથી તે વેચનારા બુકસેલરો અને ફેરી કરનારા ગૃહસ્થો માસીક રૂપીયા બસોનો નફો ઘણી સહેલાઈથી મેળવે છે.

છુટક નકલ મંગાવનારે બુકોની કીંમત ઉપરાંત એક આનાની પોસ્ટ ખરચ સારૂ વધુ ટીકીટ બીડવી કારણ કે એક રૂપીઆથી ઓછી કીંમતનું વી. પી. કરવામાં આવશે નહિ.

તમામ જાતનાં પુસ્તકો વેચનાર.

બુકસેલર જદુલાલ નારણદાસ.

મુ. નડીઆદ [ગુજરાત].

જસમાઈનનો
આયોડાઈઝડ

સારસાપરેલા

લોહી સુધારી શરીરને
નિરોગી બનાવનારી
ખરી ખાત્રીની દવા
✳ જસમાઈન એજન્સી
મુ. પો. નડિઆદ (ગુજરાત)

લોહી સુધારા શરીરને નીરોગી બનાવવા માટે આ જસમાઇનનો આયોડાઇઝ્ડ સારસા પરેલા આજકાલ ઘણોજ વખણાય છે. પ:શ, ઘુમસ, હરાજ, ખરજવાં, ગડગુમડ, પ્રમેહ, ચાંદી, વિરફોટીક, કંઠમાળ, કોઢ અને સામાન્ય નબળાઇ માટે ખાસ કરીને આ જસમાઇનનો સારસા:-પરેલા. વાપરવા ડાકટરો ભલામણ કરે છે. સ ધીવામાં તેનો ગુણ અજબ જેવો છે. કીમત રૂ. ૧ાા. વી. પી. થી રૂ ૧ાાા=. ૩ શીશીના રૂ. ૫)=. ૬ શાશાના રૂ. ૯)=.

મેનેજર જસમાઇન એજન્સી, નડીઆદ (ગુજરાત).